

Čo zaujímavé priniesol ENVIROFILM 2013?

Tento rok sa konal 19. ročník medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm v dňoch 3. – 8. júna 2013 v deviatich mestách na Slovensku – v Banskej Bystrici, Zvolene, Banskej Štiavnici, Kremnici, Košiciach, Skalici, Poltári, Krupine a v Bratislave. Festival sa začal deň pred Svetovým dňom životného prostredia. Takéto načasovanie vôbec nebolo náhodné, veď poslaním festivalu je zvyšovať environmentálne povedomie širokej verejnosti. Svojimi aktivitami festival podporil celoeurópsku kampaň „Dobrá klíma pre svet, ktorý mám rád“. Vyhlasovateľom a odborným garantom Envirofilmu je Ministerstvo životného prostredia SR, hlavným organizátorom Slovenská agentúra životného prostredia.

Rekordný počet filmov

Do Envirofilmu 2013 prihlásili filmoví tvorcovia 189 filmových titulov z 29 krajín sveta. Je to rekordný počet, ktorý o 10 titulov prevyšil počet filmov súťažiacich na Envirofilme 2012. K nováčikom, ktorí mali tento rok na festivale premiéru, patrí Saudská Arábia a Kolumbia. S počtom 36 dokumentárnych filmov vedie jednoznačne Nemecko, za ním nasleduje Česká republika 27, Slovensko 24, Francúzsko 17, Rusko 12 a Rakúsko 9.

Medzinárodná porota v zložení: Kateřina Javorská a František Palonder (Slovensko), Iwona Siekierzyńska (Poľsko), Ferenc Varga (Maďarsko) a Michael Havas (Nový Zéland – Česká republika) zhodnotila 55 filmov z 15 krajín sveta, ktoré vybrala predvýberová komisia. V kategórii A – Spravodajské a publicistické programy, magazíny a filmy hodnotila 9 titulov zo 4 krajín: z Českej republiky, Belgicka, Nemecka a Slovenska; v kategórii B – Dokumentárne filmy 27 filmov z 12 krajín: Čiech, Francúzska, Iránu, Maďarska, Nemecka, Nórska, Poľska, Rakúska, Slovenska, Španielska, Švajčiarska a Talianska. V kategórii C – Vzdelávacie a náučné videoprogramy a filmy postúpilo 6 programov z 3 krajín: Čiech, Francúzska a Slovenska; v kategórii D – Voľná tvorba a filmy pre deti a mládež 7 filmov zo 4 krajín: Belgicko, Francúzsko, Rusko a Veľká Británia. V kategórii Cena za najlepší amatérsky film sa o cenu uchádzalo 5 filmov, zhodou okolností všetky slovenské. Súťažná prehliadka filmov pre verejnosť prebiehala počas festivalového týždňa. Ktoré dokumenty si odniesli ocenenia z Envirofilmu 2013, sa verejnosť dozvedela v piatok 7. júna. Médiam boli tieto informácie poskytnuté na tlačovej konferencii v dopoludňajších hodinách, slávnostné odovzdávanie cien sa konalo na Radnici v Banskej Bystrici večer. Celkovo porota tento rok udelila 22 cien, z toho 12 filmárov si ich prevzalo osobne.

Udelenie dvoch hlavných cien

Zaujímavosťou 19. ročníka je udelenie dvoch Hlavných cien festivalu Envirofilm. Prečo sa takto medzinárodná porota rozhodla, vysvetľuje jej predseda Michael Havas: „Sedem rokov som bol členom poroty festivalu Ekofilm v Českej republike. Musím

Slávnostné odovzdávanie cien prebehlo v Cikkerovej sále Radnice v Banskej Bystrici

povedať, že kolekcia súťažných filmov na Envirofilme je tento rok prekvapujúca. Filmy sú mimoriadne kvalitné, problémy v nich dôležité a aj umelecky veľmi dobre stvárnené. Nevie, či je to náhoda alebo či je tu lepšia výberová komisia, ale skutočne som bol veľmi zaskočený vysokou úrovňou. Nám – porote to skomplikovalo prácu. Preto sme sa rozhodli pre dva filmy, ktoré vyhrali. Rozpútala sa debata, prečo sa delia dva rôzne filmy o hlavnú cenu. Tieto dva filmy – to nie je, že človek porovnáva dva filmy, ale porovnáva dva spôsoby, filozofie. Mŕtvi z Alosu bol pre mňa veľký objav. Je to film, ktorý mi pripomína Federica Felliniho, čo som nečakal na Envirofilme. Je to film, ktorý má takmer scenáristickú hodnotu hraného filmu. Má skoro najväčšiu silu zo všetkých filmov, ktoré sme tu videli.“

Vo filme Mŕtvi z Alosu porotu očarila vyzretosť režisérneho rozprávania o fatálnej udalosti. Toto dielo je nielen tragickou filmovou básňou, ale zároveň aj obžalobou ľudskej spútnosti, pre ktorú je život ľudí iba bezvýznamnou položkou v ich obchodných záujmoch.

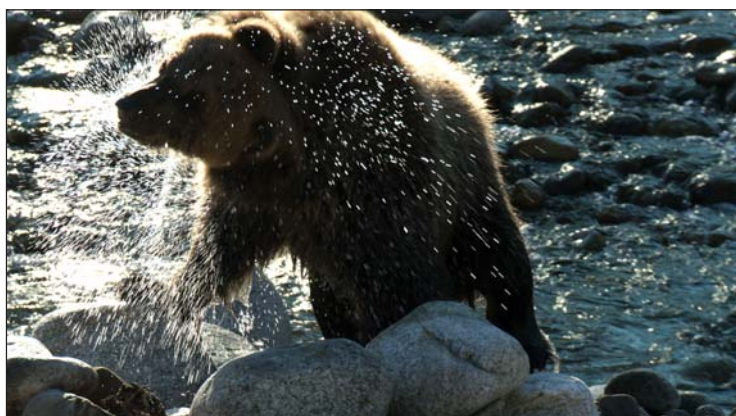
Predseda medzinárodnej komisie Envirofilmu 2013 Michael Havasa riaditeľ festivalu Ján Ilavský počas odovzdávania cien

Členka medzinárodnej poroty Kateřina Javorská v rozhovore s Marekom Janičikom, ktorý získal Cenu Únie slovenských televíznych tvorcov a literárneho fondu za umelecky významné spracovanie tém, ktoré reflektujú život obyčajných ľudí a ich vzťah k rodnému kraju

Český film *Kamene v pohybe* porota zaujal inovatívnou metódou, objasňujúcou milión rokov starú históriu vzniku krajiny České Švajčiarsko

V kategórii Dokumentárne filmy získal cenu poľský film *Medveď pán karpatských lesov*

Film *Narastajúci odpor* nemecko – švajčiarskej koprodukcii zobrazuje boj malých farmárov v Paraguaji za ochranu svojej pôdy, proti vystavovaniu a bezohľadnej industrializácii. Film si získal srdcia porotcov dojemným portrétom sily ľudskej inteligencie a dôstojnosti jeho protagonistov.

Členka výberovej komisie a zároveň medzinárodnej poroty Kateřina Javorská o tohtoročných filmoch a svojej práci počas Envirofilmu 2013 povedala: „Spolu s kolegami som videla 189 filmov, z ktorých sme museli vybrať kolekciu pre medzinárodnú porotu. Je to veľmi zaujímavé, lebo pri tom si človek najviac uvedomí šírku záberov, rôznorodé filmárske pohľady, estetické východiská, to, čo hýbe svetom. Očakávame, že o rok – dva, prinesú filmári oveľa viac filmov o povodniach, pretože to teraz „vzbĺklo“ a film vzniká v horizonte rokov. Keď sme si pozerali prihlásenú kolekciu, bolo nám jasné, že sme dospeli k vzácnemu momentu – bolo veľmi veľa vynikajúcich filmov. Potom je to veľmi ťažké, lebo musíte uvažovať – máme osem výborných rakúskych filmov, ale nemôžeme posunúť do súťaže všetky, lebo festival nie je len o porote, ale predovšetkým o divákoch. Divák chce vidieť kolekciu, ktorá mapuje celý svet, rôznorodé problémy, chce vidieť filmy „veľké“ 50-minútové, ale sa chce aj odreagovať na krátkych spotoch, na animovaných filmoch. Čiže vyberáme takú kolekciu, aby sa páčila divákovi. Je to veľa o úvahách – čo zaujme diváka, o pestroste tém. Nerada posudzujem, aké to bolo vlni, teraz, aké to bude ďalší rok. Je to vec náhody, čo všetko filmári vytvorili za rok a čo sa zíde na festivale, je to o práci organizátorov. S filmármi treba udržiavať kontakt. Veľké TV spoločnosti samy posielajú filmy, ak je to malá súkromná spoločnosť, treba ju oslovíť. Pokiaľ ide o rozhodovanie o víťazných filmoch, ako členovia medzinárodnej poroty sme si výborne rozumeli. Keď zrazu zostanete pri pozieraní sedieť s „otvorenou pusou“ a musíte sa kochať – to je prípad tohtoročných víťazných filmov. Mój osobný favorit boli *Mrtvi z Alosu* – to bolo vynikajúce filmárske rozprávanie, ktoré udrží v napätí aj nápad, zároveň úžasné posolstvo.“

Filmy, ocenené v jednotlivých kategóriách

Cena v kategórii Voľná tvorba a filmy pre deti a mládež patrí ruskému filmu *Dych tundry*.

Medzi Vzdelávacími a náučnými videoprogramami a filmami „zabodoval“ český film *Kamene v pohybe* za jeho unikátnu a inovatívnou metódou, objasňujúcou milión rokov starú históriu, ako zrno obyčajného piesku vytvorilo České Švajčiarsko.

Ruský film *Dych tundry* vyhodnotila odborná porota ako najlepší film pre deti a mládež

V kategórii Spravodajské a publicistické filmy bol úspešný český film *Rozprávanie o lese*

V kategórii Dokumentárne filmy sa porotcovia zhodli na tom, že cena putuje do Poľska režisérovi filmu *Medveď pán karpatských lesov* za úžasné dokumentárne pozorovanie, za príbeh, ktorý udrží diváka v napätí od začiatku až do konca.

V kategórii Spravodajské a publicistické filmy porota ocenila český film *Ljuby Václavovej Rozprávanie o lese*. Dokument vo výpovediach botanika, ekológa a geológa pokorne aj objavne zachytáva les vo všetkých jeho podobách.

Na festivale sa udeľuje pravidelne Cena riaditeľa festivalu najlepšiemu filmu slovenského autora. Tento rok ju získala 3. časť cyklu *Príbehy tatranských štítov* pod názvom *Posadnutí horami* a jej režisér Pavol Barabáš za majstrovské spracovanie ľudských osudov, spätých s odkrývaním tajomstiev Vysokých Tatier.

Detskej porote, zloženej zo žiakov banskobystrických škôl, sa najviac páčila *Gastonova cesta*, režiséra Martina Čecha. Film rozpráva príbeh uškátca Gastona, ktorý ako jediný z uškátcov neprežil povodeň v Prahe v roku 2002 a získal Cenu detskej poroty.

Okrem týchto hlavných cien bolo udelených ďalších 15 cien.

Iveta Lanáková
Foto: Stano Hupian

Hostom Envirofilmu bol aj dánsky investigatívny žurnalista a filmár Tom Heinemann, overený viacerými významnými medzinárodnými oceneniami, držiteľ Grand Prix Envirofilmu 2007 za film *Ničiaca dohoda* (*A Killer Bargain*). Prítomných opäť šokoval, tentokrát so svojimi zisteniami v oblasti systému obchodovania s emisiami. Svoj pripravovaný film nazval *Príznačne – Emisná mafia*. Film bude mať premiéru v auguste v Kodani.